

**פרשת חוקת
גליון תקמ"ג
שנה י"א**

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

לחשוב חיובי ולצייר חיובי

העבר, והיה "חכם" יותר. הוא החליט "לשפץ" את מראה המלך. יישר את גבו, סידר את עיניו, וכמובן, הוסיף לו רגל. לאחר חודשי עבודה בא לארמון, להראות למלך את יצירת המופת. והנה שוב, כעס המלך מאד: "מדוע אתה משנה את המראה שלי?" נזף בו. הוא הורה להשליכו לכלא, שישמש כחברה לצייר הראשון...

קרא המלך לצייר נוסף, שלישי. הצייר נכנס לדילמה, מה יעשה? כיצד יצייר את המלך? חשב וחשב, ולבסוף "הבריך" רעיון במוחו. הוא יצייר את המלך מהצד, כשהוא יורה בחץ וקשת, תוך כדי רכיבה על סוס. כך, יראו בציור רק רגל אחת, כי השנייה מצידו השני היא של הסוס. הגב כפוף כמו כל אדם שיוורה תוך כדי רכיבה. ועין אחת עצומה, כמנהג היורים, כדי למקד את הפגיעה... מיותר לציין שהמלך נהנה מאד ונתן לצייר את שכרו המושלם. הנמשל: אם אתה רואה חסרונות אצל אדם המתנהג בצורה לא ראויה, דע, הכול תלוי איך אתה מסתכל עליו ואיך אתה מצייר את הדברים. (אחד המגיידים)

משל לאחת מארצות העולם, שהיה מלך אהוב מאוד על נתיניו. אולם חיסרון מסוים היה בו, הוא היה בעל רגל אחת, ונוסף לכך, סבל מגיבנת בגבו. כדי להשלים את מראהו, הייתה אחת מעיניו סגורה באופן מתמיד ויהי היום, והמלך החליט לתלות על קיר טרקלינו את דיוקנו.

קרא המלך לאחד הציירים הגדולים במדינה, וביקש ממנו לצייר את דיוקנו, והבטיחו כי בתמורה יקבל שכר רב. הצייר קיבל את ההצעה בשמחה וניגש היישר לעבודה. לאחר מספר חודשי עבודה הגיע הצייר לארמון המלך ובדו יצירת האמנות, דיוקן מדויק של המלך. ראה המלך את הציור, ובמקום להתלהב מהדיוק הרב, הוא כעס, פניו האדימו והוא נזף בצייר: "אינך מתבייש? ככה אתה מבזה אותי? אתה מצייר אותי כבעל מום?"... הצייר נדהם. "אדוני המלך, ביקשת דיוקן, זה מה שעשית..." אך המלך לא נרגע והורה להשליך את הצייר לכלא בעוון ביזוי כבוד המלך. קרא המלך לצייר נוסף, והטיל עליו את מלאכת הציור. הלך למד מניסיון

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

ונכלל בזה ג"כ שיש להאמין אשר אפילו הטבע שנדמה לנו בו שהננו מבינים אותו, באמת אין זה כן, אלא יש בו בחי' דלא אתיידע, שהרי אין עוד מלבדו. וזהו מאמר הכתוב (בראשית כ"ד, א) ואברהם זקן בא בימים, אין זקן אלא מי שקנה חכמה (קידושין לב:), היינו אאע"ה הכניע בחי' חכמה שהיא למעלה מימי הבנין, למעלה מהטבע, בימים, בתוך ז' ימי הבנין שהם הטבע, ר"ל שידע והאמין כי כמו שאין מבינים בחי' חכמה, כמו כן אין מבינים את בחי' הטבע. (אמרי מנחם)

מצוה שעושים צריך שתהיה בתמימות ועם כוונה

פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום. ר"ל אף שתהיה בבחי' אדומה, שהיא חק בלא טעם, תהא ג"כ 'תמימה אשר אין בה מום', היינו שתהא תמימה ושלמה בכוונה ורעותא דלכא, בטוב טעם ודעת, ולא יהא בה מום, היינו שלא תהא המצוה, בלא כוונה שאז היא חסירה ופגומה ח"ו. (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

כמו שהפרה מטמא טהורים כך היא מטהרת טמאים

פרה אדומה. כתב רש"י ז"ל (י"ט, כ"ב) בשם ר"מ הדרשן משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך אמרו תבוא אמו ותקנה את צואת בנה כך תבוא פרה ותכפר על העגל. הענין הוא, על פי מה שכתב הרה"ק מבערדיטשוב עה"כ (שמות ל"ב, ל"ד) וביום פקדי ופקדתי [והובא בעבודת ישראל פ' בלק ד"ה וישת] עיי"ש באריכות, והיינו דכמו שחטא העגל ה' שני ענינים, מצד אחד החטא הגדול ר"ל, ומצד השני דלגבי קבלת התורה ה' זה נחשב לזכות גדול, כמו שהאריך שם, שבגודל קשיות ערפם אשר להם וכה הרע אשר בקרבם, ועכ"ז עשו תשובה ובהרו בטוב, ואז יגדל ויאדיר זכותם, וכמו כן הפרה מצד אחד היא מטמא טהורים ומצד הב' היא מטהרת טמאים. (ישמח ישראל)

כמו שאי אפשר להשיג בהשגת הבורה"ה כך א"א בשכל האנושי לידע טעם פרה אדמה

זאת חקת התורה וגו', וברש"י ז"ל לפי שאוה"ע מוניע את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב חקת גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי, וצריך להבין ממ"נ דהלא המאמינים בתורת ישראל לא ישאלו ויחקרו אחר טעם המצוה ואלא למאמינים השואלים א"כ איזו תשובה יש בזה שאנו משיבים שהיא חקה.

התיקון לחטא העגל זה לימוד תורה עבודה וגמילות חסדים

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר. פרש"י ז"ל: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה מצוה זו ומה טעם יש בה כתב בה חקה גזירה הוא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. וצריך להבין מאי הנפק"מ לאומות העולם לידע מה מצוה זו ומה טעם יש בה.

ו"ל שע"ז מתקנאים האומות העולם מדוע יהיה למעלה מחקי הטבע לעשות המצוה בשלמות בחי' כדבריך, שע"ז שמונין אותנו מה מצוה זו ומה טעם יש בה שנדרוש ונחקור הטעמים שנהיה כמותם ח"ו, שלא להאמין באמונה פשוטה ח"ו, וזה היה ג"כ חטא העגל כמו שאמרו דורשי רשומות ר"ת עג"ל ע"דיות גאוה לשון הרע, ר"ל שהיו מתגאים בדעתם לדרוש ולחקור בחקירות ה' ולהשיג השגות אלקית עד שבאו למה שבאו כי היום אומר לו כך ומחר אמר לו כך, והתיקון לזה הוא עבודה גמילות חסדים ולימוד תורה שזה ג"כ ר"ת עג"ל שמרמזים על ג' חטאים הנ"ל, ועיקר גמ"ח הוא להשתתף בצערו של חבירו ולא יגרום לו רע במעשיו כי ישראל נמשלו לשה מה שהא אחד לוקה הכל מרגישים כך ישראל נמשלו לתאומים, וזה שאה"כ (דברים י"ג) ונתן לך רחמים ורחמך שתרחם על הבריות שלא תגרום נזק וצער להכלל ישראל ע"י נפילתך ברשת היצר הרע בחקירות ודרישות רק תאמין אמונה פשוטה ותמה, ועיי"ז נזכה לישועות ה' ולישועות ישראל אף למעלה מהטבע. (תפארת שמואל, ועיי"ש בהרחבה)

ע"י שיודעים שאין עוד מלבדו מתבטלת הסט"א לגמרי

ולתרץ קושיית דודי הק' כי איתא בספח"ק תולדות יעקב יוסף (פ' נח אות ג') בשם מרן הבעש"ט הק' זי"ע, אחר שידע האדם כי אלוהו של עולם הוא בכל תנועה וכו' אזי יתפרדו כל פועלי און וכו', ודפח"ח.

כלומר ע"י שיודעים שאין עוד מלבדו, ממילא מתבטלת הסט"א לגמרי, שהרי אין עוד מלבדו, והשטן ואומות העולם מתפחדים מזה, ע"כ הם רוצים להכניע ח"ו המצוה בתוך הטבע, ולחפש בה טעם, לבטל עיי"ז מכלל ישראל ההכרה שאין עוד מלבדו, והבן. ולפיכך כתב בה חוקת, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה.

ואולי יש להוסיף אשר גם מפאת כן מכונה מצוה זו בשם כללות התורה, כי כשם שמצוות הפרה היא בבחי' דלא אתיידע, בחי' כתר, כך יש לדעת בכללות התורה, שאפילו המצוה שנדמה לנו שהננו יודעים בהם הטעם, בפנימיותם המה בבחי' דלא אתיידע, גבוה מעל גבוה מאוד נעלה.

ונראה לבאר הדבר ע"פ מש"ב הרמב"ם בהקדמה למשניות, דכמו שאין הסגי נהור יכול להבין בגווני הצבעים כך אין בני אדם החיים בעולם הגשמי יכולים להבין בהנהגות הרוחניות שבעולם הבא, וכן הדבר במצות פרה אדומה אין בשכל אנושי החי עלי אדמות לידע שורש טעם המצוה, ולכן כשאזכיר

החפצים לדעת טעמי המצוות שואלים את ישראל את טעם מצוות פרה אדומה, וע"ז אנו משיבים את דברי הכתוב זאת חקת התורה, ואורייתא וקוב"ה וישראל חד והרי החקר אלקי תמצא, וכמו שא"א להשיג בהשגת הבו"ה כך א"א בשכל אנוש לידע טעם פרה אדומה. (אמונת משה)

ווארט

דברי אלוקים חיים

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר (י"ט, ב').

דהצדיק כשרוצה לפעול איזה דבר צריך להלביש אותו הדבר באיזה תורה, והתורה היא העולה ומעלה אותו הדבר לפני השי"ת ב"ה. ואין לך דבר בעולם שלא יהיה לו לבוש בהתורה, וזהו "זאת חוקת התורה" ר"ל שהתורה נאמנה כדבר חוק, ועי"ז יוכל אדם לפרש בה ולהלביש בה כל דבר, שע"י התורה יפעול כרצונו, וזהו "לאמר" שיוכל לומר על ידה כל מה שירצה וק"ל.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלכ"ע ר' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

כנען עי"ז נעשו כנענים ממש, כי גדול כח הלבוש מאוד, ולכן צריכים בני ישראל מאוד לשמור על הלבוש כמנהג אבותינו ולא לשנות ממנהג ישראל בענין המלבושים שבזה תלוי הרבה מן הקדושה ושמירת היהדות, וכל המשנה ידו על התחנתנה. (הרבי ר' בונים ז"ע מפרשיסחא)

אשר אין בה מום. ויש לפרש ע"ד אשר יש אדם שמחזיק עצמו לצדיק שתיקן הכל ואין בו מום, בודאי איש כזה הוא שלא עלה עליו עול מלכות שמים (ועיין ע"ז עוד בספר). וזהו ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותה אל מחוץ למחנה ר"ל שצריך העובד את ה' שיראה לו שהוא עדיין בחוץ ולא התחיל בעבודת ה' כלל. (עבודת ישראל, וכן איתא בשם החוזה מלובלין)

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר (י"ט, ב'). ברש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת בו' לפיכך בו'. פירש הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע דהנה דרכו של היצ"ח להדיח את האדם מדבר ה' ולומר לו מה המצוה הזאת ולמה לך לעשותה, וכשהאדם גובר עליו ועושה את המצוה בחמלת השי"ת עליו, אזי הוא מגדיל את המצוה ואומר לו ומה טעם יש בה, וכמה גדול הדבר שעשית, כי היצ"ח רוצה להביאו להתפארות וגדלות, לכן אמרה התורה גזירה היא מלפני ר"ל לפני עשיית המצוה תסכים בדעתך שגזירה הוא ובע"כ אתה צריך לעשותה ושכבר עשית אותה אין לך רשות להרהר אחריה.

ולכאורה קשה הרי באמת יש טעם לפרה אדומה וכמש"כ רש"י ז"ל בסמוך בשם ר' משה הדרשן תבוא אמו ותקנה את בנה, כלומר שיכפר כל עוון עגל. ותיריך הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע, דהפירוש הוא דהשטן ואומות העולם מונין את ישראל ושואלין אותן מה טעם יש בה, וכוננתן להזכיר חטא העגל ובנ"ל, לפיכך נאמר בה חקה דהיינו דהתשובה לאומות העולם היא שחוקה היא בלי טעם. וזהו זאת חוקת התורה אשר צוה ה' "לאמר", כלומר שצוה ה' לאמר להמקטרגים, שהיא חוקה בלא טעם, אבל אצלינו יש טעם בזה. (אורה לחיים)

ולקח אזור וטבל במים איש טהור (י"ט, י"ח). על המילים "ולקח אזור" נקוד "קדמא ואזלא", פירש הרה"ק ר' צבי מרימנוב זי"ע, כי ידוע כי מסגולת האזור היה ללמוד מדת הכנעה וענוה, כמו אזור הנמוך בעשבים. והנה מדרכי הענוה הוא לחשוב ולידע תמיד "מאין באת ולאן אה הולך", וזהו הרמז "קדמה" רוצה לומר מאין באת, "ואזלא" היינו ולאן אתה הולך. (בארות המים)

והוצאת להם מים מן הסלע וגו' (כ', ח'). סלע במילוי אותיות, דהיינו סמ"ך למ"ד עי"ן, האותיות האמצעיות הם מים, וזהו פירוש והוצאת להם מים מן הסלע, היינו מאמצע אותיות סלע, יוצא האותיות של מים. (באר מים חיים בשם הרה"ק מאפטא זי"ע)

וכל כלי פתוח אשר בין צמיד פתיל עליו טמא הוא (י"ט, ט"ו). פירש הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'נסק זי"ע אשר המקרא הזה מרמז על הכלי המובחר שבאדם, הוא הפה, אשר בו מותר האדם מן הבהמה, ואם "אין צמיד פתיל עליו", היינו שאין לו מחסום להבדיל בין הדברים המותרים והאסורים "טמא הוא", כי אז יפה שתיקתו מדיבורו. (צייצים ופרחים)

סמיכות פרשת חוקת לפרשת קרח. כ"ק מרן אאמו"ר ה"ברכת משה" זי"ע אמר, למה נסמכה פרשה זאת חוקת התורה וכו' לפ' קרח, כדי להורות שכשם שמצות פרה אדומה חוקה היא ואין לך רשות להרהר אחריה, כן הוא ענין המנהג ב"ישראל חוקה היא ואין רשות להרהר אחריה. (אוהל מועד, לעלוב)

זאת חוקת התורה (י"ט, ב'). כ"ק אאמו"ר זצ"ל אמר פעם לתרץ קושיא זו, למה נאמר זאת חוקת "התורה", ולא זאת חוקת "הפרה", דהנה רש"י כתב בפסוק זה, זאת חקת התורה וגו', גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, עי"ש. וזהו הוראה ולימוד ע"כ התורה כולה, שאף שכשיש לאדם קושיות גדולות על התגלות דרכי השי"ת ח"ו, ידע נאמנה כי גזירה היא מלפניו ית"ש, שהוא מקור הרחמים והחסדים, ואין לאדם רשות להרהר אחריה, עכ"ל הק". (קובץ אמרי קודש, באבוב)

פירש ה"אמרי חיים" זצוק"ל "זאת חוקת התורה" אמונה ובטחון הם יסוד ושורש כל העבודה, כמו שפירש כ"ק זקני מקאסוב זצלה"ה (בראשית כ"ח, ב') וידר יעקב נדר - לאמר, בכל דבר שהולך לעשות: "אם יהיה אלוקים עמדי" - "אם ירצה ה'", כרגיל על לשון כל חרדי, וכמו שכתוב בספ"ק "על פי ה' יחנו - ויסעו", "באתי בעזר ה'", הנני נוסע בעזר ה'", וזה שנאמר זאת חוקת התורה, אשר צוה ה' - לאמר. בכל דבר יאמר "אשר צוה ה'".

(מאיר החיים, ויזניץ)

"זאת חוקת התורה" אם רצונך שהתורה תחקק בזכרונוך לבלתי תגיע לידו שכחה - "אשר צוה ה' לאמר" עליך ללמוד ולשנות הפרקים מאה פעמים ואחד, כמספר "צוה". (מקור ברין, סערת ויזניץ)

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (שם). ענין פרה אדומה שייך לענין תורה, כמ"ד זאת חוקת התורה, לא נאמר חקת הפרה אלא זאת חקת התורה, לפי שענין הטהרה הוא חוקה לכל התורה, אין זו רק מצוה פרטית ופרט מפרטי התורה אלא כלל וחוקת כל התורה כולה. כי כח התורה אינו יכול להיות רק בטהרה, וכמה שיהודי יותר טהור יש לו יותר שייכות אל התורה"ק, וזהו פי' ויקחו אליך, היינו שלהגיע למדתך, לתורה"ק, העצה היא פרה אדומה תמימה שהיא ענין טהרה, שרק ע"י טהרה אפשר להגיע לתורה. (נתיבות שלום, סלונים)

במדבר כתיב (ריש פ' חוקת) בפסוק מי יתן טהור מטמא לא אחד כגון העוה"ב מעוה"ז, ופירש כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בשם כ"ק רבו הרי"ם זצלה"ה מגור דבשביל שמתרחק מעוה"ז זוכה בעוה"ב. (שם משואל, סוכטשוב)

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון (כ"א). למשל, כשמישהו לוקח בהקפה בחנות ואח"כ קוראים לו לעשות חשבון ואינו בא, סימן הוא שאין לו, או אינו חפץ לשלם. ע"כ אינו בא לסכם את חשבון הקפותיו. גם כאן, וכן הוא: המושלים ביצרים אומרים "בואו חשבון" - הבה נעשה חשבון, ואם האדם אינו נענה לקריאה, אינו סימן יפה לו. (שיחות החפץ חיים)

וישמע הכנעני מלך ערד וישב הנגב וגו' (כ"א, א'). מפרש"י ז"ל וישב הנגב, זה עמלק שנאמר עמלק יושב בארץ הנגב, ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון נתן את העם הזה בידי עכ"ל. וקשה למה באמת לא שינו ג"כ מלבושם בלבוש כנען כדי שלא ירגישו ישראל שהם עמלק, וי"ל שאם היו משנים מלבושם כלבוש

מעשי צדיקים

לגמול טובה תחת טובה

שמך וכתובתך, כדי שתמיד אזכור מיהו האדם שהציל את חיי, ואכן רשם השר את הדבר בספר הזכרונות.

ימים רבים עברו מאז אותו מאורע, וגלגל הזמן הסובב ללא הרף, הוריד מטה מטה את היהודי העשיר, הוא אשר עשה עד כה חיל בעסקיו נאלץ למכור את כל רכושו, ואף את ביתו, ואף את רהיטיו ובגדיו אילצו נסיבות השעה למכור, שכן בידו לא נותרה אפילו פרוטה אחת. משנפרד מרכושו ומכל אשר לו, לא נותר לו אלא לחזר על פתחי נדיבים ולפשוט יד, מעיר לעיר ומכפר לכפר כתת רגליו, והתחנן למטבע עלובה או לפת לחם להחיות את נפשו, עשר שנים תמימות עברו על אותו יהודי בסבל רב, ובזמן הארוך הספיק לשכוח כי אי פעם היה עשיר ובעל נכסים, שעל פתח ביתו המהודר התדפקו עניים ופושטי יד.

לא יפלא אפוא, כי בראותו מרכבה הדורה חולפת ברחוב העיר, קרב אליה והושיט ידו אל היושב בתוכה. בעגלה ישב לא אחר מאשר שר המחוז של וורשה, הוא הביט בפניו של היהודי העלוב ואמר: "בוא הנה יהודי". מילותיו של השר הנכבד החרידו את העני, "מי יודע מה מתכוון הוא לעולל לי" חלפה מחשבה במוחו, והוא נשא את רגליו ונמלט מהמקום. "רוץ בעקבותי והבא אותו הנה" פקד השר על משרתו, ואמנם, מקץ כמה רגעים היה היהודי רוטט מאימה בתוך מרכבת השר. "אל תחשוש ממני, לא אגרום לך כל רע" קולו של השר היה נעים ומלבב, "רצוני לדעת רק זאת: מה שמך?" אמר היהודי את שמו, ופני השר התבהרו, "המכיר אתה אותי?" שאל את העני הרועד.

לא... ענה העני, אם כך, המשיך שר המחוז, אזכיר לך דבר מה, האם יער וביצה ומרכבה טובעת אומרים לך משהו? היהודי הנהן בראשו. "אני הוא אותו שר שהצלת אז מטביעה" אמר שר המחוז, "ואולם באותו עת היית עשיר ונכבד, כיצד אפוא הגעת למצב בו אתה שרוי היום? במילים מקוטעות סח לו היהודי את כל המוצאות אותו בעשר שנים האחרונות, "מצבי השתנה מקצה אל קצה" סיים באנחה, "עד כי איני זוכר כלל את הימים בהם הייתי בעל נכסים". לא ירחק היום, ותשוב ותיזכר בכך, אמר השר בקול נלבב, "הנה לך אלפיים רובלים, בסכום זה תוכל לפתוח בעסקי מסחר ולשקם את עצמך". מעודד ומאושר פתח היהודי דף חדש בחייו, הוא החל לעסוק במסחר וההצלחה האירה לו פנים, ומקץ זמן לא רב שב להיות עשיר ובעל נכסים.

שנים רבות חלפו מאז אותה נסיעה אל הצדיק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, ובנתיים התבקש רבי אלימלך לישיבה של מעלה, ואת מקומו, כמנהיגם של החסידים, מילא ה"חזוה" הקדוש מלובלין, גם רבי דוד מלעלוב זיע"א שאותו הסיע יהודי זה אל רבי אלימלך, יצא שמעו בקרב קהילות ישראל והוא נודע כאחד מצדיקי הדור ומנהיגיו. ואולם, כל אותה עת לא ידע אותו יהודי כי הנוסע בעגלתו - אותו נוסע שבו העז לזלזל, לא היה אלא רבי דוד מלעלוב. עתה, מששב למעמדו ולעשרו, החליט האיש לנסוע אל צדיק הדור, רבי דוד, ניצב הוא לפני הצדיק, שטח את בקשותיו, וכלל לא עלה על דעתו, כי אי פעם ראה את הרבי. אך רבי דוד הכיר את הבא, ברגע שדרכו רגלי האיש על סף חדרו ידע רבי דוד מיהו האיש, ובלי להתמהמה ביקש, "אנא ספר לי כל מה שעבר עליך בשנים האחרונות". והאיש סיפר: על כך שהציל את השר הפולני, ועל קורותיו בעשר שנות עוניו, ולבסוף, על ההצלה שבאה לו ממקור בלתי צפוי.

כל אותה עת ישב רבי מחריש ונענע בראשו, "דע לך" אמר משסיים היהודי את דבריו, "כי אני הוא האיש שנסע בעגלתך, ובעת שעלבת בי ולעגת לי נזרו עליך בשמים מיתה, הגזירה נודעה לי, ובהגיעי באותו יום אל רבי אלימלך, נכנסתי אל חדרו לטכס עצה, כיצד להעביר את רוע הגזירה, ואמנם, לבסוף הצלחנו להגיע למעין פשרה: נגזר כי תהפוך לעני, ומכיון שעניי חשוב כמת, יהיה העונש הזה כפרה על עוונך. "ולמה הגיע הקץ לעניי אחרי עשר שנים?" שאל האיש הנפעם. השיב לו הצדיק: הן גמלת לי טובה והסעת אותי בעגלתך לליזענסק, וזה היה מעשה חסד, משום כך רציתי לגמול לך טובה תחת טובה והשתדלתי כי מקץ עשר שנים יבוא הקץ לסבלך ותשוב למעמדך הקודם.

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א ביקש פעם לנסוע אל רבו הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, אולם כסף לשכור עגלה לא היה לו, החליט אפוא לעשות ברגליו את הדרך הארוכה, בדרכו נעצרה לידו עגלה ובו ישב חסיד עשיר מהעיר וורשה, פנה אליו רבי דוד ושאל: להיכן אתה נוסע? "לליזענסק אל הצדיק רבי אלימלך" השיב העשיר, שאל רבי דוד התוכל להסיעני בעגלתך? התהרהר האיש לרגע קט, ולבסוף הפטיר: "עלה!" סבור אותו עשיר, כי הנוסע שבעגלתו אינו אלא אחד מאותם יהודים המתהלכים בדרכים ומידי פעם פושטים ידם לקבץ נדבות, ועל כן דיבר אליו בזלזול ואף לגלג עליו לא מעט. שמע רבי דוד את מילות הלעג והבוז, ושתק, כך נמשכה הנסיעה, העשיר לועג, ורבי דוד ממלא פיו מים.

בהגיעם לפתח מעונו של רבי אלימלך, עצרה העגלה והעשיר נחפו לרדת ולהיכנס לחדרו של הצדיק, גם רבי דוד ירד מן העגלה, אולם הוא כלל לא נחפז להיכנס אל רבו, בטרם יכנס, עליו להבין עצמו כראוי. חלף אפוא זמן מה עד שנכנס רבי דוד אל רבי אלימלך מליזענסק, ואולם, משנכנס נתמשכה שיחתם של שני הצדיקים זמן רב מאד. והעשיר, משנוכח כי רבי אלימלך משוחח עם הנוסע "שלו" זמן רב כל כך, הבין כי אותו נוסע אינו אדם פשוט כלל ועיקר, ומן הסתם אדם גדול הוא, וחשב לעצמו: אני העזתי ללעוג לו ולהתקלס בו. מצפוני ייסר אותו והוא החליט להמתין לאיש ולהסיעו בדרך חזרה.

אך משיצא הנוסע - הלוא הוא רבי דוד - מחדרו של הצדיק לאחר שתי שעות שיחה, פנה אל העשיר הממתין לו ואמר: "עלי לשהות כאן זמן מה, ועל כן לא אחזור עמך, סע איפוא לבד לדרכך, ובהיותך בדרך יגיע לאזניך קול צווחה, לך בעקבות אותו קול, ואז כבר תדע מה עליך לעשות". עתה היה בטוח העשיר, ללא כל ספק, כי הנוסע הנו אדם מורם מעם, ללא אומר ודברים עזב את המקום ויצא לדרך.

העגלה התנהלה על אם הדרך, הסוסים משכוהו בעוז והגלגלים השמיעו קולות שקשוק, כבר עשו הסוסים את מחצית הדרך והגיעו לקרבת יער עבות - כשנשמעה לפתע צעקה נוקבת, מאן- דהו זעק דבר מה בשפה הפולנית. כמו חיכה ליעקה זו, הזדקף העשיר על מקומו, הקול הוסיף להישמע, כאילו בוקע הוא ממעבה היער, הטח העשיר את עגלה מדרך המלך, והסוסים החלו לצעוד בשבילי היער. כל אותו עת המשיך אותו אלמוני לזעוק זעקות אימים, הקולות הלכו וגברו, ככל שהתקדמו הסוסים בין סבכי העצים. והנה עצרו הסוסים מלכת: סבך העצים התדלדל בבת אחת, ובהמשך נראתה ביצה עכורה. זעקות האימים נשמעו קרובות וברורות, הביט העשיר נכחו וראה מאין בא הקול: מרכבה הדורה, רתומה לשני סוסים, גלשה אל תוך הביצה התובענית, והחלה לשקוע בתוך הבוץ הזדוני, כשהוא אוזח בשתי ידיו במרכבה השוקעת, נסחף גם השר - אשר נסע באותה מרכבה - אל עמקי הביצה, והוא הוא שזעק בקולי קולות לעזרה.

בלי להתמהמה לקח העשיר היהודי חבל עבה, קשר את קצהו לעגלה הטובעת ואת הקצה השני לעגלתו, ואז הצליף בסוסים שהחלו לדהור וחילצו את העגלה הטובעת מהבוץ, עם העגלה חולץ גם השר הפולני אשר נסע בה. מראהו של השר העולה מן הביצה לא היה מלבב כלל וכלל, בגדיו היו מרופשים, והוא רעד מקור ומבושה גם יחד. העשיר חס על האיש העלוב שלפניו, ונתן לו מזון ומשקה להשיב את נפשו, ורק לאחר שהתאווש שאלו: מנין אתה? "מוורשה" ענה השר. "גם אני מוורשה" הגיב היהודי, "ועתה פני מועדות לשם, תוכל אפוא להצטרף אלי ולנסוע בעגלתי", השר הפולני הסכים, ובהגיעם לוורשה הביא העשיר את השר אל ביתו, שם טיפל בו כאב מסור, ובבוקר המחרת כשהוא מאושש לחלוטין עזב השר את ביתו של היהודי ובפיו מלות תודות חמות.

חלפו ימים מעטים, והיהודי הוזמן אל אותו שר, עתה, בשבתו בלשכתו המהודרת, כשמראהו אומר כבוד, שאל את היהודי: במה אוכל לגמול לך על שהצלת אותי? אינני מבקש כל גמול על מעשי, השיב היהודי, "שכרי וגמולי הוא בכך שהצלתי חיי אדם". אם כך, ארשום לפני את

חשיבות ומעלת ההשקעה בעולם הזה שכהיא כהכנה לעולם הבא

"העוה"ז דומה לפרוודור, והעוה"ב דומה לטרקלין, התקה עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין" הוי אומר שבכדי להכנס לטרקלין הוא העוה"ב, צריך קודם כל לעבור בפרוודור שהוא העוה"ז. "ומי שטרח בערב שבת יאכל בשבת" ומי שטרח בערב שבת וכדחינו בעוה"ז, אזי "הוא יאכל בשבת", "אבל מי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת". ועיי"ש עוד בהרחבה בדיבוריו הקדושים והנעימים.

בזוה"ק (סתרי תורה דף פ"ח ע"א) מובא מעשה שהיה בימי רבי אבא שאמר של מי שיבוא לשיבתו יתעשר, הגיע רבי יוסי בן פזי והתחיל ללמוד. לאחר תקופה שאל רבי יוסי את רבי אבא "היכן עושרי? אמר לו רבי אבא: תלמד, ואני מעשירך. לאחר כמה ימים הגיע עשיר שקיבל ירושה גדולה והוא רוצה להביא את זה לומד תורה ולעשות אותו עסקת יששכר וזבולון, רבי אבא הביא אותו לפני רבי יוסי, וההסכם נחתם. לאחר תקופה שהחכים רבי יוסי היה בוכה לפני רבו - רבי אבא, ששם את כל מעייניו בעוה"ז וזנח את העוה"ב.

ומה העבודה שאדם צריך לעמול בתוה"ק? כתוב בהמשך בפרשה "זאת התורה אדם כי ימות באהל" ודרש ריש לקיש (ברכות ס"ג): מכאן לומדים "שאין דברי תורה מתיקיימים אלא במי שממית עצמו עליהם". הכתוב סופר כותב מה שאומר הכתוב 'באהל' תלמידי חכמים העוה"ז טפלה להם כי העוה"ז זה רק בחי' אהל, וכמו שאומר דוד המלך ע"ה "כי גר אנכי עמך", וידוע שהעוה"ז היא בחי' אהל ארעי והעוה"ב נקרא בית, והצדיקים שממיתים עצמם באהלה של תורה, דחינו בעוה"ז, הם יזכו לנחלה וליקר וגדולה בהעוה"ב.

ומה יעשה אדם שהוא לא רואה בעוה"ז את השכר שמוכטח לו להעולם הבא, וזה מוסתר ממנו? לכך נביא משל מהבעש"ט (מובא מתלמידי הקדושים) בדרך העולם שילוד נולד האבא מחזיק אותו כל הזמן על הידים, וכך עובר עוד חודש ועוד חודש הוא מתחיל לזחול, ואז לאחר כמה חודשים הוא מתחיל ללכת, וכל שהבן הולך יותר כך האבא מתרחק ממנו, ולא נותן לו עזרה וסיוע. כך היא דרכה של העוה"ז שהכל בהסתרת פנים, שבתחילה אנו ביד הקב"ה, וכל שאנחנו יכולים ללכת לבד הקב"ה נותן לנו לעבוד על עצמינו ולעמול בדברי התוה"ק בעצמינו, אבל מה, הקב"ה צופה ומביט על האדם בכל דרכו והילוכו. ודפח"ח.

המורס מכל אלו הדברים, 'אמרת' אחכמה, והיא רחוקה ממני' יש אדם שלומד והוא רוצה עושר וכבוד, ויש אדם שרוצה לו לראות את השכר שמוכטח לו להעולם הבא, אבל הדרך שיבור לו האדם, הוא, שימול תחת השמש, "ומי שנותני בהם שבעים ואם בגבורות שמונים שנה", אדם יש לחיות עלי אדמות שבעים או שמונים או עד למאה ועשרים שנה, והוא צריך לתפוס וללמוד ולשתות בצמא את דברי התוה"ק שהיא רחבה ממני ים. ולהיות בטוח שנגיע לעולם הבא נקבל שכר גדול ומכופל ממה שחושבים אנו שנקבל בעוה"ז שהיא מס' פרוטות מול השכר הגדול שמוכטח לעוסקים בתורת ה' כל ימיהם בעוה"ז.

ולכן צריך אדם להמית עצמה באהלה של תורה, אהל זה בחי' אהל ארעי, לדבוק ולהעמיק בכדי להגיע לפסגה שהיא הטרקלין שדומה לעוה"ב, ואם עושה כך אשריו ואשרי חלקו, ובוודאי יזכה למאמר הכתוב "אורך ימים בימינה ובמאלה עושר וכבוד", ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

וכל מה שאדם עובר בעוה"ז אם זה בכל מהלך החיים, הכל כדי לזכך אותנו להיות טהורים שנגיע אל המנוחה והנחלה להעולם הבא. וכמאמר חז"ל (פסחים נ). "אמר רבי אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת לעולם הבא כולו הטוב והמטיב". יהודים בוא ונשמח בנותן התורה, שהוא עשה והוא עושה והוא יעשה לכל המעשים, שהוא מביא אותנו לעולם הבא שכל 'כולו הטוב והמטיב'.

"אדיר במרום שוכן בגבורה, אתה שלום ושמן שלום, יהי רצון שתשיע עלינו ועל כל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום".

השבוע פרשת חוקת נתייחס על מעשה פרה אדומה שמוזכר בפרשת השבוע, שמכל ענין של פרה אדומה אפשר ללמוד הרבה דברים באם נתמקד בכל פרטיה ודקדוקיה.

בפרשתן "זאת חוקת התורה דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה", למה דוקא פרה אדומה, ומפרשים היות שזה מסמל על הכנעה וענוה, אז ראוי לקחת מאפרה כדי לטהר טמאים.

שלמה המלך ע"ה אומר "אמרת' אחכמה והיא רחוקה ממני". וניתן ללמוד בזה שתי אפשרויות ללומד בתוה"ק. א. יש אדם שכל רצונו לעמול ולהעמיק בדברי התוה"ק שהיא רחבה ממני ים, אבל כל שילמד, ויבן שיש לו ללמוד, ועוד לא הגיע לפסגת הלימוד, וזה מכל מלמדי השכלתי. וזה גם מה שנאמר באבות "ומתלמידי יותר מכולם" שאפילו הוא הגיע לרמה גבוהה של רוחניות, הוא מכיר במקומו, אבל הוא רוצה ושואף עוד להחכים ולגדול בתורה וברא"ש. אבל יש סוג אחר של אנשים, שהם לומדים, הם בדעתם כבר החכימו די! והוא פיקח, והוא לא צריך עוד ללמוד, או לקבל מאחרים, ונשאר במצב שלו. וע"ז אפשר לבאר 'אמרת' אחכמה' אדם שאומר אני מספיק חכם, ואין לי לקבל מאחרים, עליו לדעת ש'והיא רחוקה ממני' שעדיין רחוקה ממנו הדרך. אמנם חז"ל דורשים ומבקשים מאדם שתמיד הוא צריך להיות בבחי' מבקש, 'מכל מלמדי השכלתי' ללמוד מכל אחד, ואז וודאי ישכיל ויתעלה במעלות התורה.

מעשה היה באדם שחלם בחלום הלילה, והנה הוא רואה את המלך שעולה על סולם, והגיע רק לחציו. ולבוקר רינה, הוא רץ אל המלך ומספר לו את דבר החלום אשר חזה, המלך נהנה, ונתן לו אוצרות רבים ויקירים. לאותו אדם היה שכן, כשהוא שמע, הוא רץ אל המלך עם רעיון אחר, שהמלך עלה את כל שלבי הסולם. והוא כבר חישב בדעתו כמה המלך הולך לתת לו, כפול ומכופל ממה ששכנו קיבל אמש. אבל לא כן היה, אלא המלך ביקש ממשרתיו שיוציאו אותו החוצה מהארמון. הוא התעשת ושאל מיד, למה, הרי חלומי יותר טוב ממה שחלם חבירי אמש?! אמר לו המלך שוטה שכמותך! הקודם לך חלם איך שהגעתי רק לחצי הסולם, וזה אומר שיש לי עוד לתקן והיכן לעלות, להשיג ולהעפיל, ואילו אתה אומר שחלמת שהגעתי לסוף הדרך ואין לי מה לעשות עוד, אין לי מה להתקדם או לפעול כאן בעוה"ז... ופרס אתה מבקש?!

ומתוך הדברים אנו לומדים את הנמשל שכה ברור. אדם שאומר 'אחכמה' אני מעונין להחכים עוד, ולנסות להשיג כמה שרק אפשר, אך 'היא רחוקה ממני', עלי לנסות ולהתקדם, שהרי אני רק עודי בחצי הדרך, ובוודאי הוא יזכה להגיע לשלימות. אבל אדם שאומר 'אמרת' אחכמה' אני מספיק חכם, והגעתי לשלב האחרון בסולם, אזי 'והיא רחוקה ממני' יראה עד כמה שהוא רחוק מהשגת השלימות.

ספר 'מסילת ישרים' כתב הרמח"ל להורות לאדם את הדרך שילך בעוה"ז וייטב לו לעוה"ב. והוא אומר בהקדמה שאפילו ודברים פשוטים כתובים בתוך הספר, עם כל זה בשביל להשיג יראת ה' צריך לחפש את זה היטב היטב, וכמאמר הכתוב (משלי ב', ד' - ה') "אם תבקשנה ככסף, וכמטמונים תחפשנה. אז תבין, יראת ה'. שבכדי לקבל יראת ה' צריך לעבוד ולחפש את זה.

לענינו. בפרק א' הוא מסביר בהרחבה את כל הענין של "חובת האדם בעולמו" שכל מה שהגיע אדם לעולם הזה, והוא חי עלי אדמות, והוא סובל דברים קשים, או שעוברים עליו כל מיני מסעות בחיים, הכל הם כאמצעים כדי להגיע למטרה לו אנחנו נזכה לנחול בעוה"ב. וכמו שידוע (אבות ד', ט"ז)

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

הונצח ע"י המשפחה שיחיו, לעילוי ולטובת נשמת
אוד מוצל מאש, ענו ושפל ברך,
הרב מרדכי מנחם מנדל וסרמן בן הרב אהרן אריה ז"ל
במלאות שנה לפטירתו ה' תמוז תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

שיעורים בדברי תורה וחסידות
מחשובי המשפיעים שיחיו
בקו "ומתוק לחכי"
04.847.30.50

הודעה משמחת
ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות
"קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות
בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש
"עלון אשרי האיש"
או במספר טלפון "קהילות":
8915 וקהיש קוד 7000-275-073

אין נגא אכרם בפילגא, אלא אם פניכם נארים אגלאם אפגנאם
סבא אגלאם

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן - 540321 ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.